

02619

F-sak 021/2019

Saksbehandler: Svend Leif Einvik

Sakens hjemmelgrunnlag:

Jnr. ref: /2019

Arkiv:

Klageadgang: nei

Off. dok: ja

RENT HAV HELGELAND: RAPPORT 2018 og PROSJEKTBEKRIVELSE 2019

I 2017 bad Rødøy kommune sammen med de øvrige eierne i Helgeland Avfallsforedling IKS om at det ble utviklet et prosjekt som kunne bidra til forebygging og innsamling av marint avfall.

Prosjektet startet opp i 2018, og fikk bl.a. i Rødøy kommune stor oppslutning.
Prosjektet videreføres i 2019.

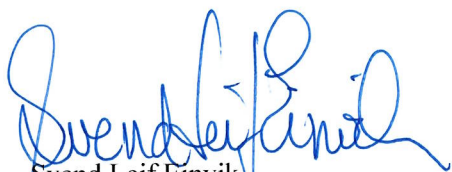
Vedlegg til saken:

- 1) Rent Hav helgeland 2018 -Delrapport med erfaringer og foreløpig regnskap
- 2) Rent Hav Helgeland 2019 – Prosjektbeskrivelse, budsjett og fremdriftsplan

Rådmannen fremmer slik innstilling:

Rødøy formannskap tar Rent Hav Helgeland - Rapport 2018 og Prosjektbeskrivelse 2019 til orientering.

Rødøy kommune, den 05.03.2019

Svend Leif Einvik
Oppvekst- og kultursjef

Kitt Grønningsæter
Rådmann

Rent Hav Helgeland 2018

Delrapport med erfaringer og foreløpig regnskap

1. Erfaringer fra følgende aktiviteter

1.1 Lokal mobilisering av innsamlingsarbeidet

Det er avholdt lokalseminar i fem av seks deltakerkommuner. Disse ble gjennomført i mars/april, slik at alle skulle være informert om ordningen og komme med innspill før strandryddesesongen for fullt var i gang. Lurøy kommune kunne ikke bekrefte deltakelse før sent i april, som gjorde at lokalseminarene i denne kommunen ikke ble avviklet i 2018. Til sammen er det avholdt sju lokalseminar. Det var planlagt å gjennomføre flere enn dette, men vi så tidlig at vi måtte samle flere lokalsamfunn for å få nok deltakere til å holde produktive møter. Det har vært alt fra 2 til 20 deltakere pr møte, med gjennomsnitt på 8 personer, som vi synes er for få. Imidlertid har de deltakerne som har møtt opp vært personer med viktige roller, som for eksempel ordfører, representanter fra skole, barnehager, lag og foreninger, oppdrettsselskap og ildsjeler, slik at vi likevel har nådd mange gjennom disse. Møtene har vært svært viktig for å spre informasjon, engasjere, komme i kontakt med lokale ildsjeler og for å få ideer og tilbakemeldinger på tiltenkte lokaltilpassede løsninger.

Figur 1: Lokalseminar Mo i Rana

Figur 2: Lokalseminar Nesna

Når det gjelder annonsering av møtene benyttet vi sosiale medier, mail og telefonhenvendelser for å nå ut, men det ble litt i seneste laget. Det var usikkerheter ift. hvor stor grad prosjektet kunne gjennomføres, ettersom svar på søknader om midler fra både MD og NFK kom relativt sent. Vi har erfart at til neste år må vi fastslå datoer for møtene tidlig, samt få ut en oversikt i media over tid og sted for alle årets møter. Innholdet på neste års møter vil være mer erfaringsbasert enn informasjon om hva som er planlagt, som i seg selv er mer troverdig og motiverende for deltakerne.

1.2 Forebyggende arbeid mot marin forsøpling

Det forebyggende arbeidet gikk ut på å utvikle og gjennomføre kurs for lærere i barnehager og skoler, samt kjøre befolkningsrettede kampanjer. Selve etableringen av ryddeordningen; distribusjon av ryddeutstyr, koordinering av inntransport av avfall og spre informasjon om ordningen, var første prioritet og tok mye lengre tid enn antatt. I løpet av sommeren ble ordningen mer og mer innarbeidet og mot høsten begynte vi med det forebyggende arbeidet. Kursene ble ikke avholdt ettersom vi ikke fikk tid til å utarbeide disse på våren/sommeren, imidlertid har vi tipset pedagoger om «Hold Norge Rent» sitt undervisningsopplegg om

marin forsøpling for skolens 7. og 10. trinn. Det forebyggende/holdningsskapende arbeidet ble bestående av metodisk opplegg, foredrag, arrangere ryddeturer og å promotere HNRs pågående kampanjer.

Figur 3: Bibliotekfestivalen

Figur 4: Amalia-Louise Miniggio holder foredrag.

Vi har utviklet et metodisk opplegg for småskolen, som ble utprøvd på 150 stk 3.klassinger i samarbeid med Rana Bibliotek, HAF og Nord Universitet. Opplegget bestod av tre stasjoner som barna rullerte mellom. «Rent Hav Helgeland» hadde en stasjon hvor vi fortalte om prosjektet, hvor mye som er samlet inn i relaterbare mengdebeskrivelser (nugattibokser osv.) og generelt om verdensproblemet marin forsøpling. HAF hadde en stasjon der kildesortering var tema, hva som skjer med de ulike fraksjonene og hvilke produkter de kan bli til. Til den siste stasjonen hadde prosjektet leid inn to dyktige lærere fra Nord Universitet. Disse har et opplegg rundt marin forsøpling og gjenbruk som ble tilpasset aldersgruppen.

Amalia-Louise Miniggio kjent fra «Amalia plukker opp» holdt foredrag for ca 80 elever ved Polarsirkelen videregående skole. Her fortalte hun om erfaringene fra å reise rundt og plukke søppel, om zero waste og om det nyeste prosjektet «Zero waste van». Amalias foredrag passet utmerket for dette unge publikummet. Etter foredraget ble det holdt en visning av bilen hennes, som går på brukt frityrolje og har solcellepanel på taket. Dette til manges begeistring.

I september arrangerte vi to ryddeturer med RIB på steder som er utilgjengelige uten båt. Den første ryddeturen gikk til Kiløya utfor Tomma i Nesna kommune. Her var det familier og venner som deltok, til sammen 15 stk. Oppdrettsselskapet Tomma Laks AS (Nova Sea) hentet avfallet i slutten av aksjonen. Neste ryddetur gikk til Store Ærøya i Selsøyvær i Rødøy kommune, hvor det ble benyttet en båt grunnet kun seks deltakere. Her transporterte vi avfallet tilbake i samme båt og leverte det i containeren vi har satt ut på Tonnes. Erfaringene fra ryddeturene er at vi til neste år skal arrangere disse på sommeren mens det er varmt i været, samt at de skal annonseres tidligere. Vi skal også legge inn bedre tid til å rydde.

Figur 5: Flere nøter ble funnet på Kiløya.

Figur 6: Ryddejengen som var med til Selsøyvær.

Figur 7: Noe av avfalle som ble funnet.

1.3 Transport av avfallet fra fjære til vei

Oppdrettsselskapene Lovundlaks, Nova Sea, Tommalaks og Kvarøy fiskeoppdrett ble tidlig samarbeidspartnere i prosjektet. De har sagt seg villig til å frakte avfall fra strandryddeaksjoner vederlagsfritt fra fjære til vei, så lenge det er innenfor deres geografiske arbeidsområder og at de har kapasitet. I alle tilfeller har de sagt ja og utført oppdraget snarest mulig.

Figur 8: Lovundlaks AS

Figur 9: Kvarøy fiskeoppdrett AS

Figur 10: Nova Sea AS

Figur 11: Tomma Laks AS (Nova Sea AS)

Metoden er slik at når prosjektlederen får informasjon om strandryddeaksjoner som planlegges utført på utilgjengelige steder, går hun inn på nettsiden www.barentswatch.no for å se hvilke av samarbeidspartnerne som har lokasjoner nærmest ryddestedet. Så ringer hun og avtaler når og hvordan henting skal gjennomføres. Etter avfallet er transportert fra fjære til vei, har lagringen inntil vi kan hente avfallet med bil, blitt gjort på ulike måter. Vi har plassert ut en lukket 30m³-container på fastlandet som kun oppdrettsselskapene kan levere strandryddeavfall til. Containeren står på kaia på Tonnes, som er det punktet på fastlandet som er tilgjengelig for alle de fire øykommunene, hvor det samtidig ikke er fergeoverganger videre til foredlingsanlegget. Denne containeren har blitt levert til sju ganger og tømt to ganger. Dette har fungert godt. I noen tilfeller synes oppdrettsnæringen det er for langt til containeren. Da har aktørene mellomlagret avfallet på eget område, eller veid avfallet og lagt det i egen restavfallscontainer, også har vi betalt for transport og behandling av vår andel ved tømning av containeren.

Ved et tilfelle har det også blitt brukt helikopter. Lovundlaks og Sleneset bygdeutvalg arrangerte en stor felles ryddeaksjon på Lovund og Sleneset i Lurøy kommune. Vi leverte 1m³-sekker som ble plassert ut på hver holme/øy som skulle ryddes. Etter hekkesesongen var ferdig ble alle de 36(!) sekkene fløyet med helikopter til basen på Lovund hvor vi hadde plassert ut en container på 40m³. Lovundlaks sto for denne helikoptertransporten.

Figur 12: Per- Olav Fjellgaard gjør klar sekker til Helitrans. Foto: Torbjørn Thomassen

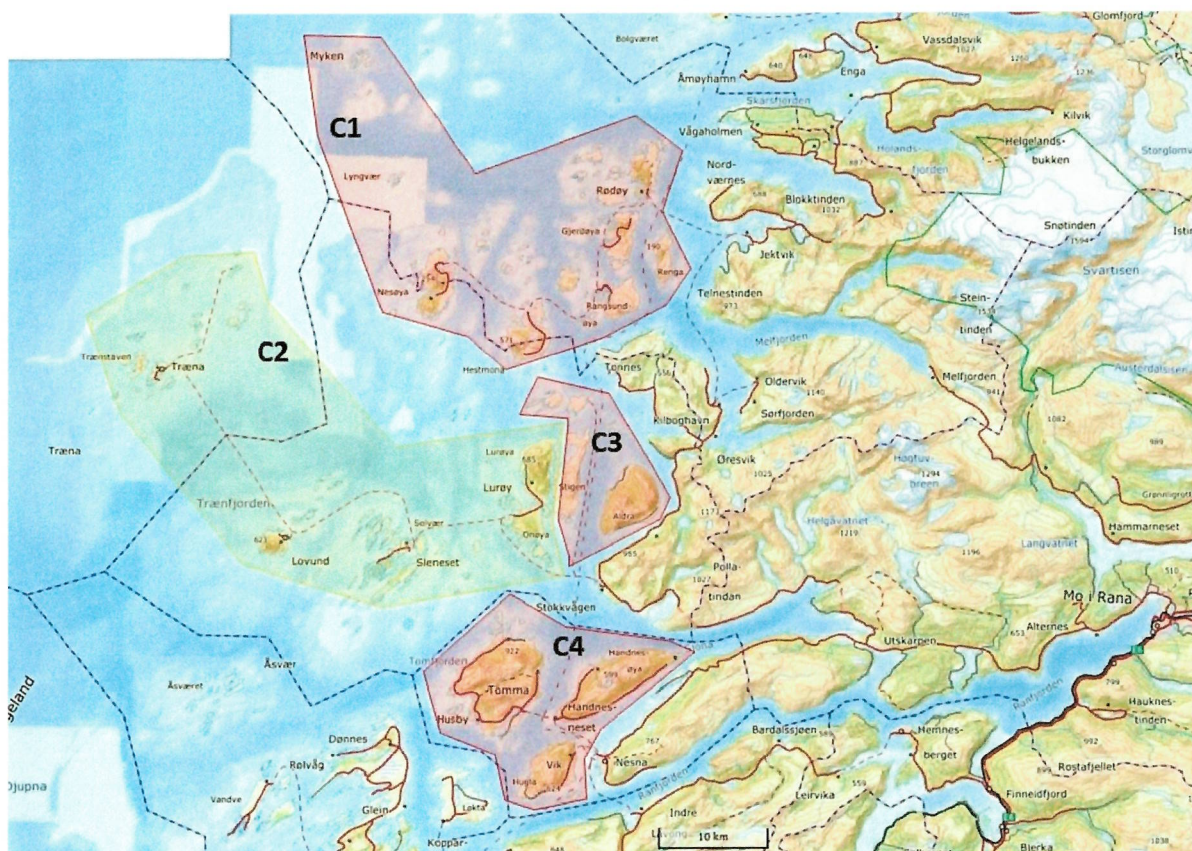

Figur 13: Sekker ankommer Lovund og er i ferd med å fylle opp containeren. Foto: Tage Rønnåbakk

1.4 Transport av avfallet fra vei til foredlingsanlegg

HAF IKS sender alt innsamlet husholdningsavfall gjennom et optisk sorteringsanlegg som sorterer ut grønne (matavfall) og blå poser (plastemballasje). Dette anlegget er beregnet for ordinære handleposer, som gjør at strandryddeesekker på 100L vil kile seg fast og føre til stans. Derfor kan ikke HAF ta med seg strandryddeavfall på vanlige husholdningsruter. Dette har vi løst ved å kjøpe tjenesten av datterselskapet Retura HAF som kjører næringsavfall og har rene restavfallsruter, samt at de opererer i de samme områdene som prosjektet.

I Rana og Hemnes, som er innlandskommuner, hentes strandryddeavfall enkelt på restavfallsruter ofte dagen etter aksjonen. Utfordringene oppstår i øykommunene. Fire av seks kommuner er øykommuner. Her har det vært utfordrende å finne løsninger, som har gjort at vi har erfart hva som fungerer og hva som ikke gjør det. På fastlandet i øykommunene er det ukentlige restavfallsruter, så her er det ikke noe problem å hente strandryddeesekker. Øyriket er merket som røde og gule områder på kartet under.

Figur 14: Kart over øyriket hvor Rent Hav Helgeland henter strandryddeavfall. C1-Rødøy kommune, ingen restavfallsrute. C2-Træna- og Lurøy kommune, restavfallsrute hver 14. dag, C3-Lurøy kommune, ingen restavfallsrute. C4- Nesna kommune, ingen restavfallsrute.

Det gule området C2 markerer øyer hvor det er restavfallsruter hver 14. dag. Ved henting av få sekker har det stort sett gått greit, selv om folk synes det er lenge å vente opptil to uker for å bli kvitt avfallet. Ved henting av avfall fra større ryddeaksjoner er det sannsynlig at bilen ikke har plass til alt avfallet, fordi ruta i utgangspunktet er presset ift. avfallsmengder, spesielt om våren. Dette gjør det utfordrende å få med seg avfallet også i C2 hvor det er restavfallsruter. De røde områdene C1, C3 og C4 markerer øyer hvor det ikke er restavfallsruter. Det er i disse områdene vi i hovedsak har kontaktet oppdrettsnæringen. De fleste

ryddeaksjonene er mindre aksjoner hvor de selv frakter avfallet til veien. I disse tilfellene har renovatøren som kjører husholdningsavfall tatt med seg sekkene i kibba på renovasjonsbilen uten å komprimere det inn sammen med det andre avfallet, for så å losse de ved hans private eiendom på fastlandet og ta de med på restavfallsruten når det passer. Hvis sekkene hentes tidlig på ruten blir det mye arbeid med lasting og lossing. Dette er en løsning som har fungert i 2018 fordi renovatøren har vært svært hjelpsom, men som ikke kan fortsette fremover.

Denne noe midlertidige ordningen i store deler av øyriket gjorde at vi tidlig måtte se etter alternative løsninger. I løpet av sommeren startet vi et prøveprosjekt hvor vi plasserte ut to strandryddecontainere som folk selv kan levere strandryddeavfall til. Dette er lukkede krokcontainere på henholdsvis 20 m³ og 26 m³ som ble plassert på Husøy (Træna kommune) og Onøy (Lurøy kommune). For å unngå misbruk av containerne er de låst, hvor to personer har nøkler til hver container. Én ansatt på rådhuset og én lokal ildsjel. Det er også informert om at containeren vil flyttes ved hensetting av avfall eller annen misbruk. På samme måte som ved henting av strandryddeavfall, må det sendes bilde av ryddet avfall og ryddeskjema til prosjektleder før avfallet kan kastes i containeren. Samarbeidspartnere er avmerket på siden av containerne, med samme oppsett som nederst på figur 17. Dette prøveprosjektet har fungert utmerket og vi har konkludert med at dette vil være den beste løsningen for øyriket. Det er både det enkleste for rydderne, som får kvittet seg med avfallet umiddelbart, for renovatøren som slipper mye ekstraarbeid, for HAF som får veid inn mengdene separat og for Rent Hav Helgeland som kan kommunisere en enkel og praktisk ordning som fungerer.

Figur 15: Strandryddecontainer på Husøy i Træna kommune.

Figur 16: Strandryddecontainer på Onøy i Lurøy kommune.

1.5 Ryddeutstyr

For å etablere en ordning som tilrettelegger for strandrydding, er første trinn at folk får tak i ryddeutstyr. Vi bestilte sekker og hansker fra Hold Norge Rent som vi sendte ut til folk som etterspurte. Vi så raskt at ryddeutstyret var lite tilgjengelige for folk og at dette var en tidkrevende måte å distribuere på. For at terskelen for å rydde skal være lavest mulig må ryddeutstyret være så tilgjengelig som mulig. Vår løsning ble å etablere 30 utleveringssteder hvor folk kan hente sekker selv. Dette er i hovedsak nærbutikker og rådhus, i tillegg til Polarsirkelen friluftsråd og Helgeland Avfallsforedling. For å unngå at sekkene blir brukt til andre ting er disse lagt bak disk/skranke slik at man må henvende seg der for å få utlevert sekkene. For at folk skal være obs på tilbudet henger det en informasjonsplakat i kassaområdet. Vi hadde ikke nok hansker til å forsyne alle utleveringsstedene, derfor er det kun rådhusene, HAF og Pf som distribuerer disse. Neste steg blir å få alle utleveringsstedene markert i ryddeportalen.

Strandryddesekkene tok etter hvert slutt både hos oss og Hold Norge Rent. Vi måtte derfor kjøpe sekker og bestilte meg eget trykk. Fordelene med eget trykk er store. For det første ble det tydelig for de som rydder hvem som står bak ordningen, siden alle samarbeidspartnere er representert. For det andre får vi spredt informasjon om hva som skal gjøres før og etter ryddeaksjonen blant alle som deltar på ryddeaksjonen, slik at det blir et fokus rundt dette. Vi ønsket å lage egne ryddeskjemaer som var unike for ordningen. Her var det viktig at skjemaet skulle være så enkelt som overhodet mulig, slik at vi ikke mister flergangsryddere fordi skjemaet er for krevende. Samtidig er det viktig å samle inn statistikk over funn for å øke kunnskapen om forsøplingssituasjonen på Helgeland og i Norge, og til arbeidet med å identifisere og ansvarliggjøre kildene til marin forsøpling. Løsningen ble et ryddeskjema bestående av en obligatorisk side, med informasjon vi må ha for å kunne ta imot/hente avfallet, og en valgfri side hvor man kan registrere funn fra ryddeaksjonen. Side 2 er identisk med HNRs ryddeportal for at folk som registrerer aksjonen der kjenner seg igjen, samt fordi vi kan legge inn data der på enklest mulig måte. Forsiden er lik trykket på strandryddesekkene, hvor alle samarbeidspartnere kommer frem.

Figur 17: Trykket på strandryddesekkene.

Ryddeskjema (side 1)

HAF tar imot strandryddeavfall gratis hvis ryddeskjemaet er fylt ut.
Side 1 må være utfylt. Side 2 valgfritt, men ønskelig.

Kommune:

Område:

Ryddelagets navn:

Kontaktperson, tlf:

Ryddedato:

Antall frivillige:

Antall sekker	Ca. timer brukt	Ca. meter ryddet

Henting av avfallet
Send bilde av ryddeskjema og ryddet avfall til merethe@haf.no / 905 42 852

Hentested:

Leverer til strandryddecontainer?
Vi har to strandryddecontainere. Hit kan du levere avfallet hvis du sender bilde av ryddeskjema og ryddet avfall til merethe@haf.no / 905 42 852. Containerene er låst for å unngå misbruk. Ring en av følgende personer for å låne nøkkel.
- Træna, ved returpunkt: Marit Bertheussen 415 59 104, Træna kommune 750 95 812
- Lurøy/Onøy, ved Rådhuset: Anette Riise 990 36 167, Bjørn Molvik 905 95 861

Epost: merethe@haf.no Tlf: 905 42 852 / 75 19 82 00

Ryddeskjema (side 2)

Fremkomstmåte (Hvordan kom du/dere til ryddestedet?)
☐ Til fots ☐ Bil ☐ Båt, kano, kajakk ☐ Dykking ☐ Surfbrett/SUP

Skriv inn ca. antall av ulike typer funn under

Brennstoffphos (q-tips)	Drilleflasker og bokser
Husholdningsflasker/kanner som slipp malte	Isopor (biter over 5 cm)
Lokk/bokser/drilleboksaranger	Motorbilsplasje take-away
Pakkebånd og strips	Plastposer
Sigarettselpner og smas	Tau over 50 cm
Tau under 50 cm	Uidentifiserbare plastbiter

Annet du/dere har funnet?

Epost: merethe@haf.no Tlf: 905 42 852 / 75 19 82 00

Figur 18: Ryddeskjemaet

Av tilbakemeldingene har vi tolket at ryddeskjemaet er godt tilpasset både de som vil få ryddet opp og kvittet seg med avfallet enkelt, og de som ser verdien av å registrere. Folk synes også det er problemfritt å ta bilde av skjemaet og ryddet avfall med telefonen og sende på mms eller mail. Enkelte synes likevel skjema er tungvint. I disse tilfellene har vi tatt de høyst nødvendige spørsmålene over telefon. Det beste hadde helt klart vært en nettløsning.

1.6 Det administrative arbeidet

Prosjektet er gjennomført som et samarbeid mellom Pf, HAF og eierkommunene, hvor Pf er prosjekteier. Merethe Aasen, ansatt som miljøingeniør hos HAF IKS, er leid ut til Pf i en 50% stilling som prosjektleder for Rent Hav Helgeland. Hun har hatt ansvaret for den daglige koordineringen av prosjektet og har vært lokalisert hos HAFs administrasjon i Mo i Rana. Dette har vært viktig for at logistikkarbeidet ble løst så smidig som det har. I tillegg har Pål Vinje, daglig leder hos Pf, deltatt aktivt gjennom hele prosjektet og hatt ansvar for det forebyggende arbeidet. Kim Rainer Mattson, miljø- og kvalitetsleder hos HAF IKS, har også deltatt aktivt i prosjektgruppa.

Hver av de seks deltakerkommunene har oppnevnt en ansatt som har vært ansvarlig for oppfølging av arbeidet i egen kommune. Disse skulle i utgangspunktet sette av et månedsverk, men i praksis ble det ikke behovet så stort. De har vært involvert i planlegging av lokalseminarene og delvis tilstede på disse, samt deltatt på prosjektmøter. Vi har til sammen gjennomført tre prosjektmøter. Det første møtet ble holdt i starten av mars, hvor Monica Kleffegård Hartviksen fra LAS IKS presenterte erfaringer fra Clean Up Lofoten, som de hadde holdt på med i sju år allerede. Dette var verdifullt og en god start på prosjektet. Neste møte ble holdt i slutten av juli hvor tema var status så langt, hvordan ordningen hadde fungert i praksis og ideer til det forebyggende arbeidet. Siste møte ble avholdt i starten av desember hvor tema var resultater og erfaringer fra 2018 og planer for 2019. Vi hadde planlagt prosjektmøter med 5 ukers mellomrom, men fordi det er lang reiselengde for de fleste i prosjektgruppa bestemte vi at det med fordel kunne kuttes ned til tre litt lengre møter, hvor man har mer å diskutere når man først møtes. Dette har fungert godt.

1.7 Oppsummering erfaringer

Neste år skal vi gamble på at tilskudd kommer, slik at vi unngår å havne på etterskudd med lokalseminarene. Det skal fastslås datoer for lokalseminar god tid i forveien, som skal annonseres i lokalaviser for at flest mulig skal delta på møtene. Vi har erfart at utarbeidelse av kurs og holdningskapende arbeid tar tid og må legges til en roligere periode. Ryddeturer med RIB er et godt konsept, men disse må arrangeres om sommeren og inneholde flere timer til å rydde. Etableringen av utleveringsstedene for strandryddeutstyr tok litt tid å få på plass, men er en helt nødvendig og god løsning. Dette har gjort at strandrydding er blitt mer tilgjengelig og man har muligheten til å impulsrydde. Strandryddesekker med eget trykk viste seg å være viktig for å synliggjøre ordningen.

Samarbeidet med oppdrettsnæringen har vært over all forventning, noe vi håper å opprettholde. Løsningen med et fast leveringspunkt for oppdrettsnæringen på Tonnes har også fungert godt. Generelt sett ble logistikken rundt henting av avfallet på alle mulige steder løst på en grei måte, men i øyriket kan ikke denne metoden for transport fra vei til foredlingsanlegg fortsette fremover. Prøveprosjektet med strandryddecontainere viste seg å være løsningen på dette problemet og noe vi ønsker komme igang med i øyriket i forkant av neste års strandryddesesong.

2. Foreløpig regnskap

Delprosjekt	Regnskap	Budsjett	Avvik
1. Lokal mobilisering	kr 971 962	kr 1 125 000	kr 153 038
1.1 Lønn prosjektleder	kr 333 520	kr 325 000	-kr 8 520
1.2 Lønn prosjektmedarbeidere	kr 250 000	kr 250 000	kr -
1.3 Lønn kommunale ansvarlige	kr 225 000	kr 250 000	kr -
1.4 Kontor og drift kontor	kr 50 000	kr 50 000	kr -
1.5 Møte- og reiseutgifter	kr 16 728	kr 50 000	kr 33 272
1.6 Kurs- og kampanjeutgifter	kr 96 714	kr 200 000	kr 103 286
2. Transport fra fjære til vei	kr 400 000	kr 400 000	kr -
2.1 Transport	kr 400 000	kr 400 000	kr -
3. Transport fra vei til HAF	kr 434 170	kr 640 000	kr 205 830
3.1 Transport	kr 217 546	kr 350 000	kr 132 454
3.2 Etterbehandling avfall	kr 57 620	kr 65 000	kr 7 380
3.3 Utsett/innhenting container	kr 159 004	kr 150 000	-kr 9 004
3.4 Leie av båt til ekstraordinær henting	kr -	kr 75 000	kr 75 000
Totalsum	kr 1 806 132	kr 2 165 000	kr 358 868

Tabell 1: Foreløpig regnskap for "Rent Hav Helgeland" 2018.

2.1 Kommentarer

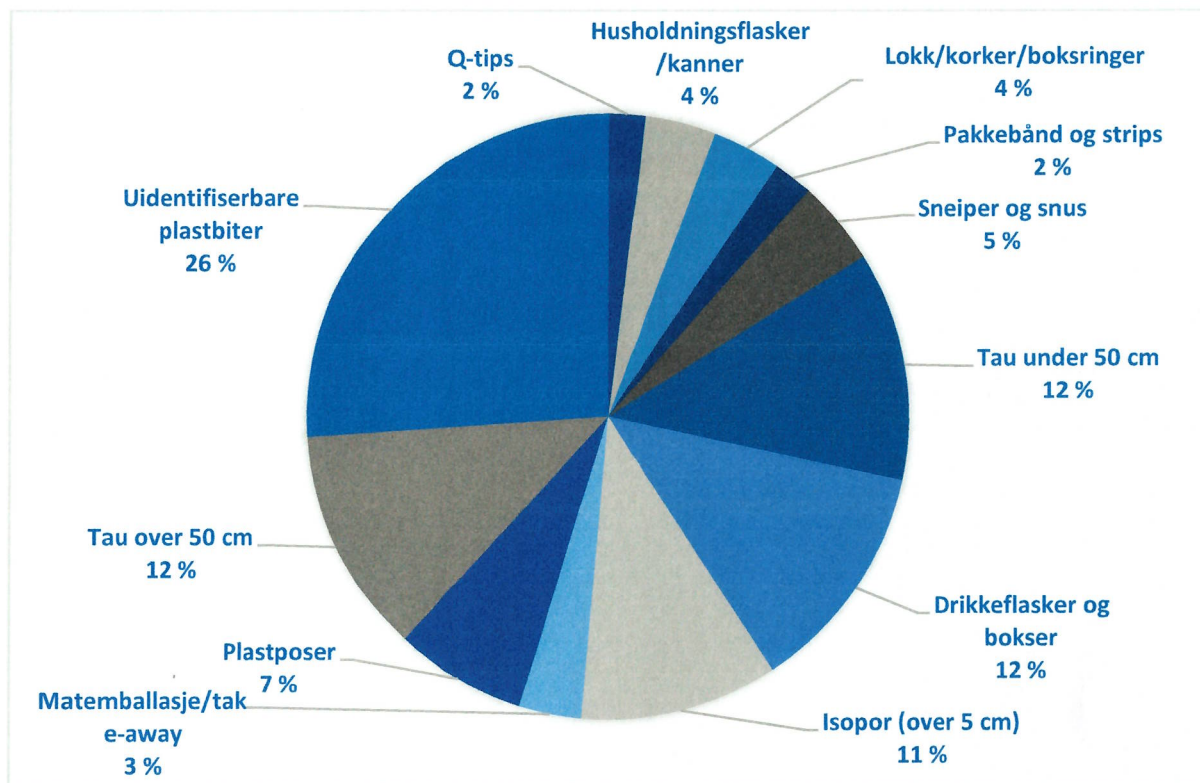
I delprosjekt 1 er 1.1 Lønn prosjektleder i minus fordi prosjektlederen gikk fra å være trainee til miljøingeniør i løpet av prosjektperioden, derfor er det brukt mer enn budsjettet. 1.5 Møte- og reiseutgifter har et positivt avvik pga planlagte prosjektmøter ikke samsvarte med behovet. 1.6 Kurs- og kampanjeutgifter har også et positivt avvik, siden denne delen av prosjektet ble nedskalert da etablering av de praktiske løsningene rundt strandryddeordningen tok mer tid enn antatt.

Delprosjekt 2 er budsjettet med en symbolsk sum på 400 000 kr for det arbeidet oppdrettsselskapene har utført vederlagsfritt.

I delprosjekt 3 er det et positivt avvik fordi vi til nå har fått inn 37,7 tonn avfall, ikke 50 tonn som var målet. 3.2 Etterbehandling av avfall er nesten brukt opp, som betyr at vi har budsjettet for lav pris pr tonn avfall til etterbehandling. 3.3 Utsett/innhenting av container har et negativt avvik fordi prøveprosjektet med strandryddecontainerne ikke var tatt med i budsjettet. 3.4 Leie av båt til ekstraordinær henting ble ikke nødvendig, da oppdrettsnæringen tok seg av alle slike tilfeller.

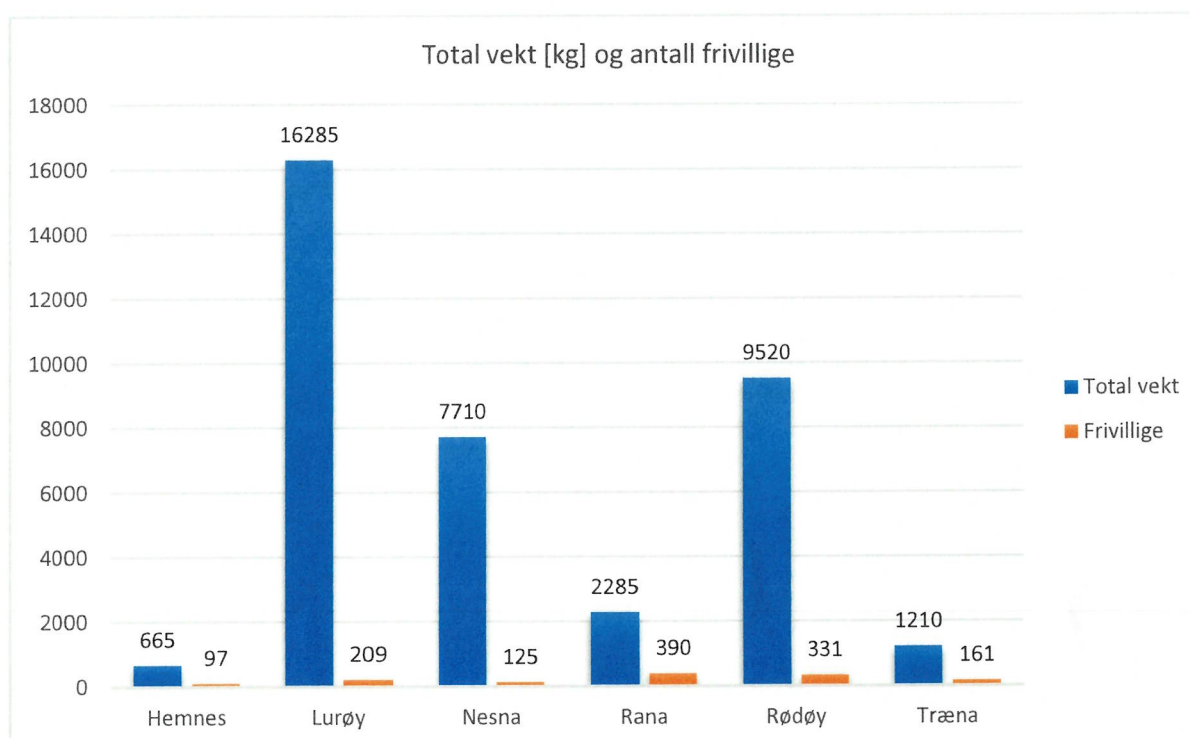
Registrerte funn i 2018

Prosentandel basert på antall funn

Mengder avfall, antall frivillige og antall ryddeaksjoner i 2018

Fordelt mellom de ulike deltakerkommunene

Total vekt: 37,675 tonn

Totalt antall frivillige: 1 313 stk

Rent Hav Helgeland 2019

Prosjektbeskrivelse, budsjett og fremdriftsplan

Bakgrunn

På oppdrag av våre eierkommuner ble vi i Polarsirkelen friluftsråd (Pf) og Helgeland Avfallsforedling IKS (HAF) i 2017 bedt om å utvikle et prosjekt som på sikt kan initiere en permanent ordning med forebygging og innsamling av marint avfall i vår region. I 2018 startet vi prosjektet Rent hav under Polarsirkelen, som ble omdøpt til Rent Hav Helgeland. I løpet av prosjektets første år har vi etablert løsninger for distribusjon av ryddeutstyr, registrering og innsamling av avfall på både utilgjengelige og tilgjengelige steder, samt arbeidet forebyggende. Vi ønsker å videreutvikle ordningen og fortsette med dette viktig arbeidet i vår region.

Nordre Helgeland består av kommunene Hemnes, Rana, Nesna, Træna, Lurøy og Rødøy. Dette er et område med om lag 4000 øyer, hvorav 24 er bebodde, holmer og skjær, flere dype fjordarmer og med massevis av vassdrag som munner ut i havet. I denne regionen skapes det milliardverdier gjennom fangst, oppdrett og turisme. Et rent hav er derfor en forutsetning for fortsatt verdiskaping og bosetting.

Målsetting

Vår visjon er verdens reneste kyst. Målsettingen for 2019 er å rydde strandsonen for 50 tonn herreløst marint avfall og bidra til en holdningsendring blant lokalbefolkningen for ikke å medvirke til marin forurensning. Dette skal vi gjøre ved å tilrettelegge for strandrydding og arbeide forebyggende. Målgruppen er alle innbyggerne på Nordre Helgeland.

Våre resultatmål er:

- Alle 50 lokalsamfunn i vår region har organisert innsamling av marint avfall langs strendene i eget lokalsamfunn. Dette på frivillig basis.
- Det er organisert rutiner og logistikksystem for innhenting av herreløst marint avfall fra samlingsted i fjæra til hentested ved vei, og videre til HAF IKS.
- Det er utviklet og gjennomført pedagogiske opplegg for småskolen om marin forurensning i samtlige 6 kommuner.
- Det er gjennomført sesongbaserte, befolkningsrettede kampanjer om marin forurensning.

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet består av seks ulike tiltak som må sees på i sammenheng. Hvert tiltak er beskrevet på følgende måte; hva det går ut på, hva målsetningen er, hvorfor det bør prioriteres og hvilke kostnader tiltaket medfører.

Tiltak 1 Lokal mobilisering

Utførelse: Arrangere åpne informasjonsmøter/arbeidsseminar rundt om i lokalsamfunnene. Erfaring fra 2018 viser at vi må samle flere lokalsamfunn for å få nok deltakere på disse møtene. Det skal derfor arrangeres 1-2 møter i hver av de seks deltakerkommunene. For å sikre god deltakelse gjennomføres et solid rekrutteringsarbeid i forkant av hvert møte/arbeidsseminar:

- Annonsering og bruk av sosiale medier
- Brev til lag og foreninger
- Telefonhenvendelse til barnehage og grunnskole
- Telefon til ildsjeler o.a.

Målsetting: Informere innbyggerne om denne helårige, regionale ordningen for strandrydding og engasjere de til selv å delta. Skape relasjoner til lokale ildsjeler.

Motivasjon: Møtene er helt nødvendig for å få innspill fra lokalbefolkningen om hvilke løsninger som vil fungere i praksis. Her treffer man lokale ildsjeler som ofte har holdt på med strandrydding i mange år og vil dele erfaringer og ideer. Det er viktig å ha god kontakt med disse, ettersom vi er avhengig av å ha en del lokaltilpassede løsninger for at logistikken skal fungere.

Kostnader:

Annonsering	500,- /møte	4 500,-
Leie av lokale	500,- /møte	4 500,-
Lett servering (kaffe, te, kjeks)	100,- /møte	1 000,-
Totale kostnader		<u>10 000,-</u>

Tiltak 2 Transport av avfall fra fjære til vei

Utførelse: Organisere henting av strandryddeavfall med båt på øyer, holmer og skjær hvor det er vanskelig/umulig å komme til med renovasjonsbil. Avfallet transporteres så til avtalt leveringspunkt ved kjørbar vei.

Målsetting: Å videreutvikle rutinene og avtalene med oppdrettsselskapene i regionen slik at det blir en enda smidigere ordning både for de som leverer herreløst marint avfall og aktørene som transporterer dette videre.

Motivasjon: Muliggjøre strandrydding på steder der man kommer til med fritidsbåt, kajakk o.l. men hvor det er utfordrende å få tatt med seg avfallet tilbake etter aksjonen. Disse stedene er ofte ubeboede og dyre- og fuglelivet er meget sårbart her. For at slike steder skal bli ryddet er det viktig å kunne gi innbyggerne tilbud om gratis henting av strandryddeavfall langs hele kystlinjen i regionen.

Kostnader:

Transport avfall til fra fjære til vei	<u>400 000,-</u>
--	------------------

Alle oppdrettsselskapene i regionen har bekreftet videre deltakelse i prosjektet. Dette innebærer vederlagsfri transport av marint avfall i områder de opererer, forutsatt ledig kapasitet. Aktørene som er med er Nova Sea AS, Kvarøy Fiskeoppdrett AS, Tomma Laks AS, Lovundlaks AS, Selsøyvik Havbruk AS og Mowi ASA (tidligere Marine Harvest), hvor de to sistnevnte er nye samarbeidspartnere fra 2019.

Sammen dekker alle aktørene hele øyriket, samt alle kostnader forbundet med dette tiltaket.

Tiltak 3 Transport av avfall fra vei til HAF IKS

Utførelse: Organisere henting av strandryddeavfall langs vei og transportere dette inn til Helgeland Avfallsforedling IKS. Dette innebærer også utsett, leie og tømning av strandryddecontainere som blir plassert ut på steder hvor det sjeldent renoveres. I 2018 hadde vi en litt problemer med henting i øyriket, noe som i år skal løses med strandryddecontainere.

Målsetting: Å videreutvikle rutine og avtalene med underleverandører slik at det blir en enda smidigere ordning både for de som leverer herreløst marint avfall og aktørene som transporterer dette videre.

Motivasjon: En enkel ordning med god logistikk som fungerer i praksis, er helt avgjørende for at den frivillige innsatsen skal vedvare.

Kostnader:

Transport avfall		150 000,-
Utsett/innhent container		145 000,-
Leie container	1500,-/ mnd.	90 000,-
Behandling avfall	1,60,-/ kg	80 000,-
Totalt		<u>465 000,-</u>

Tiltak 4 Forebyggende arbeid

Utførelse: Videreutvikle pedagogiske opplegg for småskolen og gjennomføre disse i hver av de seks deltakerkommunene. Opplegget er et samarbeid mellom lokale og regionale aktører og er ulikt satt sammen fra kommune til kommune og fra år til år. Ved å engasjere barna i regionen vil vi nå så å si alle innbyggerne på en indirekte måte. I tillegg skal det publiseres sesongbaserte, holdningsskapende kampanjer gjennom både sosiale- og lokale medier.

Målsetting: Øke bevisstheten og skape holdninger hos lokalbefolkningen, slik at vi ikke medvirker til marin forøpling. Samtidig gjøre strandrydding til en allmenn aktivitet ved å provosere og engasjere.

Motivasjon: Både erfaring og forskning tilsier at mye av avfallet har et lokalt opphav. For å få en langsiktig effekt på dette problemet er forebyggende tiltak helt avgjørende.

Kostnader:

Leie foredragsholdere	10 000,-/arrangement	60 000,-
Leie lokale		4 000,-
Annonsering		10 000,-
Reiseutgifter		6 000,-
Totalt		<u>80 000,-</u>

Tiltak 5 Ryddeturer med RIB til utilgjengelige steder

Utførelse: Det skal arrangeres to ryddeturer i juli, hvor områder som er spesielt utsatt for akkumulering av marint avfall skal prioriteres. Det blir leid inn to RIB-båter som til sammen har plass til 15 deltakere og én turløder. Etter aksjonen frakter oppdrettsnæringen avfallet til land.

Målsetting: Å få ryddet steder som er ekstra utsatt for opphoping av marint avfall og som ellers ikke ville blitt ryddet.

Motivasjon: Å få ryddet utsatte steder som er vanskelig å komme til, er grunn nok til å prioritere dette tiltaket. I tillegg er det å få med oss engasjerte frivillige på slike turer viktig, både for å bli kjent med dette miljøproblemet på nært hold og knytte kjentskap til oss i Rent Hav Helgeland og ordningen vår.

Kostnader:

Leie 2 stk RIB	17 500,-/ tur	<u>35 000,-</u>
----------------	---------------	-----------------

Tiltak 6 Trekning av ryddepremie på 10 000 kr

Utførelse: Ved å sende inn bilde fra ryddeaksjonen er ryddelaget med i trekningen av 10.000 kr. Bildene legges så ut på facebook-siden til Rent Hav Helgeland. Hvis privatpersoner vinner får de tildele pengene et lokalt, veldedig formål (f.eks. idrettslag, forening, skoleklasse, o.l.). Vinneren trekkes på i november.

Målsetting: Å regelmessig publisere bilder fra ryddeaksjoner på siden til prosjektet, for å inspirere og engasjere folk til selv å delta i kampen mot marin forurensning.

Motivasjon: En slik «gulrot» er ikke en nødvendighet for at selve ryddingen blir gjennomført, men fungerer som en artig trigger under og etter ryddeaksjonen. Viktigere er den for at bilder fra ryddeaksjoner skal bli sendt inn til oss. Bildene bruker vi aktivt på facebook-siden hvor andre kan like, kommentere og dele bildene videre. Dette bidrar til å øke oppmerksomheten rundt problemet, samt at vi får flere følgere på siden vår som igjen får med seg annen informasjonen vi legger ut der.

Kostnader:

Pengepremie		<u>10 000,-</u>
-------------	--	-----------------

Administrering

Prosjektet gjennomføres som et samarbeid mellom Pf, HAF IKS og medlemskommunene. Partene har komplementær kompetanse som samlet styrker prosjektet. Pf har mye lokalkunnskap og nært samarbeid med samtlige 60 barnehager og 38 grunnskoler i regionen, samt pedagogisk kompetanse, mens HAF har stor kompetanse på innsamling- og logistikkarbeidet. Medlemskommune har lokal kompetanse og lokale nettverk til utvalg, frivillige og transportører. Prosjektet styres og ledes som en del av partenes valgte styringssystem. Prosjektlederen er miljøingeniør hos HAF IKS og leies ut i 50%-stilling til Pf som prosjektleder. Hun har ansvaret for den daglige koordineringen av prosjektet og er lokalisert hos HAFs administrasjon i Mo i Rana, nettopp for å sikre nær kontakt med miljø- og logistikk kompetansen de innehar.

Hver kommune har oppnevnt en ansatt som er ansvarlig for oppfølging av arbeidet i egen kommune. Disse seks kontaktpersonene utgjør sammen med prosjektleder, daglig leder hos Pf og miljø- og kvalitetsleder hos HAF selve prosjektgruppen som samles 3-4 ganger i året. Kontaktpersonene skal bidra med lokalkunnskap, samt sikre iverksettelse og gjennomføring av planlagte tiltak i egen kommune.

Budsjett

Utgifter	Starttidspunkt	
Lønn prosjektleder (50%-stilling) inkl. sos. utg.	januar	Kr 350 000,-
Lønn prosjektmedarbeidere inkl. sos. utg.	januar	Kr 175 000,-
Kontor og drift kontor	januar	Kr 80 000,-
Markedsføring	februar	Kr 75 000,-
Møte- og reiseutgifter	februar	Kr 70 000,-
Sum administrasjon:		Kr 750 000,-
Tiltak 1: Lokal mobilisering	mars	Kr 10 000,-
Tiltak 2: Transport fra fjære til vei	april	Kr 400 000,-
Tiltak 3: Transport fra vei til HAF	mars	Kr 465 000,-
Tiltak 4: Forebyggende arbeid	august	Kr 80 000,-
Tiltak 5: Ryddeturer med RIB	juli	Kr 35 000,-
Tiltak 6: Trekning av ryddepremie	november	Kr 10 000,-
Sum tiltak:		Kr 1 000 000,-
Sum utgifter:		Kr 1 750 000,-

Finansiering

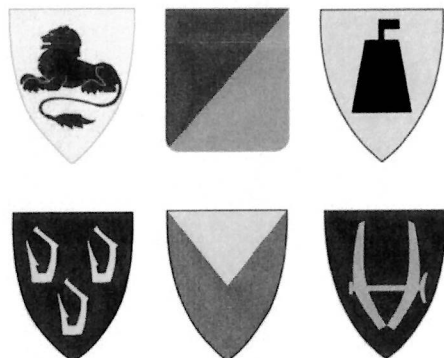
Kommunene Hemnes, Rana, Nesna, Lurøy, Rødøy og Træna	Kr 275 000,-
Oppdrettsaktørene i regionen:	
Lovundlaks, Nova Sea, Kvarøy fiskeoppdrett, Mowi, Selsøyvik Havbruk	Kr 400 000,-
Polarsirkelen friluftsråd	Kr 35 000,-
Helgeland Avfallsforedling IKS	Kr 65 000,-
Nordland fylkeskommune	Kr 200 000,- *
Miljødirektoratet	Kr 775 000,- *
Sum finansiering:	Kr 1 750 000,-

*omsøkes januar 2019

Fremdriftsplan

Tiltak	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
1) Lokal mobilisering												
2) Transport fra fjære til vei												
3) Transport fra vei til HAF												
4) Forebyggende arbeid												
5) Ryddeturer med RIB												
6) Trekning av ryddepremie												

Samarbeidspartnere som har bekreftet videre deltakelse i prosjektet

Rødøy kommune
Rana kommune
Lurøy kommune
Træna kommune
Nesna kommune
Hemnes kommune

ANNO 1976
KVARØY
FISKEOPPDRETT

Selsøyvik
HAVBRUK

LOVUNDLAKS

NOVA
SEA
Seafood from Norway

MQWI

Kvarøy fiskeoppdrett AS
Selsøyvik havbruk AS
Lovundlaks AS
Nova Sea AS
Mowi ASA (tidligere Marine Harvest)

Alle kommunene har vedtatt årlige midler og deltakelse i perioden 2018-2020!